

BØRN & KIRKEN

FOLKEKIRKEN PÅ FYN 2021

DÅB ER IKKE KUN FOR SPÆDBØRN

*Strik selv dåbstøj til
større piger og drenge*

KOMMER ALLE MED I PARADIS?

*Det er ikke ligegyldigt hvilken
børnebibel, man giver børn*

FOLKEKIRKENS SKOLETJENESTE VOKSER

*Flere og flere klasser
tilmeldes skoletjenesten*

INDHOLD

- 4 GIV BØRNENE GODE VILKÅR I KIRKEN!**
Indledning ved biskop Tine Lindhardt
- 6 DÅB ER IKKE KUN FOR SPÆDBØRN**
Mange familier har udskudt en barnedåb under coronakrisen
- 9 BØRNENE SYNES, DET ER NATURLIGT AT KOMME I KIRKE**
Hver børneårgang har sin tradition i Aarup Kirke
- 14 KOMMER ALLE MED I PARADIS?**
Det er ikke ligegyldigt hvilken børnebibel, man giver børn
- 16 HVORDAN TALER MAN MED BØRN OM DØDEN?**
Børn med en livstruende sygdom har brug for at tale om deres tanker og følelser
- 21 DET ER IKKE SOLISTER, DER ER VIGTIGE I ET KOR**
Hele ideen med et kor er at lave noget, der er større end en selv
- 24 ET FÆLLESSKAB MED INDHOLD**
Hver uge samles en flok FDF'er i Ansgars Kirke i Odense
- 26 HER ER ALLE MED**
I Sønderø er der 100 procents tilslutning til børnekonfirmandundervisningen
- 28 FOLKEKIRKENS SKOLETJENESTE VOKSER**
Sidste år var mere end 400 syd- og midtfynske klasser tilmeldt skoletjenesten
- 32 DANNELSE ER DET, DER ER TILBAGE, NÅR DU HAR GLEMT, HVAD DU HAR LÆRT**
Folkekirken er på helt afgørende vis med til at bidrage til børn og unges dannelsesproces
- 36 TROEN KOMMER TIL UDTRYK I SMÅ BIDDER**
Det er vigtigt at give børnene et redskab til at kontakte Gud
- 38 GENSYN MED KIRKEN I 8. KLASSE**
Kirker tilbyder 8. klasserne en dag med tro og etik på skoleskemaet
- 41 SKYLD, SKAM OG UTILSTRÆKKELIGHED**
Fynske præster fik indblik i unges utilstrækkelighedsfølelse
- 44 BØRN HAR BRUG FOR AT TALE OM DE STORE SPØRGSMÅL**
Åndeligt sprog og relationer er vigtige, når børn skal lære at mestre livet
- 49 FAKTA OM FYENS STIFT**
Tal og fakta som beskriver stiftet
- 50 AF- OG TILGANG AF PRÆSTER**
Hvem fratrådte, og hvem kom til Fyens Stift

GIV BØRNENE GODE VILKÅR I KIRKEN!

Tror du virkelig på, at Jesus gik på vandet? Hvad sker der, når vi dør? Hvad er der på den anden side af himmelhvælvingen? Er det rigtigt, at Gud ikke vil have, at man bander? Sådan spurgte minikonfirmanderne mig tit, da jeg var sognepræst. Jeg fik sjældent lang tid til at svare, og når jeg begyndte at tale som en bog, gabte de og gav sig til at løbe rundt. De var videbegærlige, og de fangede mig lynhurtigt i lidt for nemme svar. De elskede at komme i kirkerummet, at synge salmer, bede Fadervor, høre fortællinger fra Bibelen og få lov til at gå på opdagelse i orglet og tårnet. Når velsignelsen blev lyst, blev de stille, som mærkede de, at der på forunderlig vis var noget større på færde. Jeg tænker tit tilbage på minikonfirmanderne med tak, for jeg lærte utroligt me-

get af dem. De fik mig ud af mine vane-tænkning og standardformuleringerne, og jeg var nødt til at blive skarp på kristendom og tro, hvis jeg skulle formidle evangeliet enkelt uden at forenkle.

Børn er med andre ord en gave til os. Til menigheden, til præst og personale, til sognet. De holder os levende og til ilden. Børn og unge giver os også en opgave som kirke. Nemlig at gøre, hvad vi kan, for at de kan få hjemme i kirken og få ord og sprog og fortællinger for det høje og det dybe, – det, som ikke lige lader sig indfange i mål og resultater. Det åndelige. For også børn og unge har brug for ord, som kan være med til at gøre livet større. Ord, som kan hjælpe til, at man måske lidt bedre kan leve med det, som man ikke kan leve med.

Det koster noget at give børnene gode vilkår i kirken. Det koster penge og tid og voksne, som vil børnene. Der skal være nogen, børnene kan tale med, og som også kan hjælpe med det praktiske, så det bliver rart for børnene og overkommeligt for dem, der står med ansvaret.

Jeg synes, man skal tage den drøftelse i menighedsrådet, – hvad man kan gøre, for at børn og unge får lyst til at komme og føle sig hjemme i kirken, gerne år efter år. Præster kan og gør meget også i den sammenhæng, men præsterne kan ikke bære det alene. Der må ansatte og frivillige til. Og der må økonomi til.

Men er det ikke forældrenes opgave at oplære deres børn i den kristne tro? Jo, og det skal vi som kirke på ingen måde tage fra dem. Men vi kan tilbyde vores hjælp til det, og det synes jeg, vi skal. Vi lykkes nok ikke med det hver gang, hverken som kirke, forældre eller bedste-forældre. Undertiden står vi selv tøvende over for troen, det åndelige, det store og større, Himlen. Og vi må sande, at det ikke er så enkelt at finde de rigtige ord. Men lad os prøve. Fortæl bibelhistorier, syng en salme og bed en bøn. Og når børnene vokser ud af barndommen og begynder at stille spørgsmål ved børnelærdommen, så lad os stille os til rådighed for dem. Ikke nødvendigvis med de færdige svar, men også med vores egen uro og spørgsmål og tro.

Jeg er overbevist om, at det er vigtigt. For børnene, de unge, og for os som kirke og mennesker.

Alt det handler årets stiftsbog om. Du kan læse om kirkekor, der sætter gode varige aftryk i børn og unge; om samarbejdet med skolerne, der er i riven- de udvikling; om faste tilbagevendende kirketraditioner for børnene, så de har noget at glæde sig til år for år; om dåbs- tøj anno 2021, som man selv kan strikke – og meget mere.

Rigtig god fornøjelse med stiftsbogen og med den gave og opgave, børn er – også for kirken!

TINE LINDHARDT

Biskop

*Sara Frydkjer Lund
på knap to år hjælper
med at hælde vand i
dåbsfadet*

DÅB ER IKKE KUN FOR SPÆDBØRN

Mange familier har udskudt en barnedåb under coronakrisen. Nu er der hjælp at hente, hvis barnet er vokset fra familiens dåbskjole

AF **HANNE UHRE HANSEN,**
RELIGIONSPÆDAGOGISK KONSULENT I FYENS STIFT

Dåbskjolen har mange og lange traditioner med sig... Den sidste lille pige, jeg døbtte, havde en kjole på som var 136 år gammel, og det er smukt og rørende at tænke på de mange generationer, der er gået forud og, ligesom hende, er kommet til dåb i den kjole.

For mange er dåbskjolen billedet på dåb; en klar og stærk markør. Men for andre måske også en begrænsning. For det er ikke alle, der har sådan én i familien. Det er ikke alle, der kan se sig selv i den ramme, den klassiske kjole afspejler, og ikke alle bliver døbt som spæde, mens kjolen passer.

Det sidste er blevet særligt aktuelt her efter halvandet år i coronaens skygge, der blandt så mange andre problematikker også har udfordret dåben. En del familier har udskudt dåben for deres nyfødte, og andre har aflyst og navngivet barnet, nu hvor det ikke kunne blive, som de havde håbet... Og sammen med de seneste meldinger om

faldende dåbstal har det givet anledning til både eftertanke og nytænkning.

ET NYT BUD PÅ DÅBSKJOLE

I Fyens Stift har vi indsamlet erfaringer og ideer fra præsterne – dels for at forstå de forskellige udfordringer i sognene og dels for at give gode ideer videre. Det gav anledning til en større samtale om dåben i dag. Og som altid kan det være givende at sætte sig i den andens sted: Hvad kan afholde én fra at døbe sit barn, hvilke udfordringer har man, hvis man får sit barn døbt, når det er 2, 6 eller 14 år, og hvordan kan kirken i højere grad invitere dem indenfor, der slår sig lidt på traditionerne?

Det fandt vi naturligvis ikke færdige svar på, men det gav os en idé: Vi ville forsøge at give et nyt bud på en dåbskjole - Ikke som en erstatning, men som et supplement til den traditionelle, nedarvede dåbskjole. Tanken var, at det skulle være noget, man selv kunne være medskabere i, noget med

mulighed for at inddrage farver, noget børnene kunne bevæge sig i og noget til både drenge og piger fra ½ til 6 år.

Vi tog derfor kontakt til strikdesigner Lærke Bagger, der bl.a. arbejder med bæredygtighed og medskabelse i sine designs, og spurgte hende, om hun kunne tænke sig at give et bud på, hvordan hjemmestrikket dåbstøj kunne se ud anno 2021.

GRATIS STRIKKEOPSKRIFT

Resultatet blev en strikkeopskrift, der nu ligger gratis tilgængelig på stiftets hjemmeside. Den indeholder en dåbskjole og en dåbssweater samt skitser til inspiration. Det er nemlig sådan, at det kun er selve formen, der er beskrevet. Hvordan man ønsker at præge den med farver, striber osv. er op til én selv. På den måde kan man f.eks. gøre den mere eller mindre farverig, bruge restegarn fra andre projekter eller måske strikke en flæse eller et bånd fra den gamle dåbskjole ind i dåbstøjet.

For mig er der noget nærmest poetisk over på den måde at kunne skabe dåbstøj af det, vi allerede har. Jeg har en veninde, der for nyligt strikkede en sweater til sin mand af restegarn, som hun havde arvet fra hans far, da han døde omkring jul. Den har masser af forskellige farver, der væver sig ind mellem hinanden - lyse og mørke farver, tynde og tykke garner – som et liv på godt og ondt, og som et minde, han nu kan bære med sig videre.

Man strikker mange kærlige tanker og ønsker ind i sådan et stykke tøj, når man strikker til andre. Og på samme måde håber vi, at nogle vil finde glæde i at skabe et særligt stykke tøj til en særlig dag. ■

Strikdesigner
Lærke Bagger

Til drengene er der en dåbssweater, som man selv kan præge med striber, farver og måske et navn

Hjemmestrikket dåbstøj anno 2021

BØRNENE SYNES, DET ER NATURLIGT AT KOMME I KIRKE

Hver børneårgang har sin tradition i Aarup Kirke

AF **MARIANNE HOLST HYRLOV,**
FYENS STIFT

*Babysalmesang i
Aarup Kirke med
sang, leg og dans*

Når et barn bliver døbt, er det forældrenes opgave at oplære barnet i den kristne tro. Hvad det konkret betyder, er et af de faste samtaleemner, når sognepræst Rikke Steen Knudsen fra Aarup holder dåbssamtaler. Hun foreslår, man kan lave en fast tradition med at bede en aftenbøn, og samtidig fortæller hun forældrene om de tilbud, der er i kirken, som kan hjælpe med den kristne opdragelse.

Allerede ved dåbssamtalen præsenteres forældrene for muligheden for at komme med til babysalmesang, og det tilbud takker de fleste ja til. Kirkens organist Elisabeth Koch har hvert år fire hold med babysalmesang, hvor der bliver leget og danset samt sunget sange og salmer med børnene.

HER MÅ DE GODT VÆRE

Præsten i Aarup har skabt en række traditioner, så børnene kommer i kirken jævnligt, og hver børneårgang har en kirketradition at glæde sig til mindst én gang om året.

”Jeg vil gerne have, at børnene synes, det er naturligt at komme i kirke. De skal føle, at det er deres kirke, og her må de godt være, uanset hvilken alder de har,” siger sognepræst Rikke Steen Knudsen.

Sognepræst
Rikke Steen
Knudsen

Når børnene kommer i dagpleje eller vuggestue, inviteres de op i kirken for at hjælpe kirkenissen Børge med at pynte juletræ, og når de bliver store nok til at gå i børnehave, får de lov til at se konfirmanderne opføre det årlige julekrybbespil.

”Børnene ser det samme julekrybbespil hvert år frem til de går i 1. klasse. De kan det udenad til sidst, og de elsker, at de ved, hvad der skal ske, og hvornår de skal råbe på kirkenissen,” fortæller Rikke Steen Knudsen.

”Når børnene kommer i 7. klasse og selv skal opføre krybbespillet, får de samtidig hilst på deres gamle pædagoger og klasselærere, som kommer med de mindre børn. Det er en stor glæde for alle parter,” fortæller præsten.

SAMARBEJDE MED SKOLEN

Mange af kirkens tiltag for børn laves i samarbejde med skolen. I 2. klasse fejrer børnene kirkens fødselsdag op til pinse, hvor der blandt andet synges fødselsdags-

sang for kirken. I 3. klasse deltager mange af børnene i minikonfirmandundervisning. I 4. klasse laver børnene høstkrans sammen med klasselæreren, præsten, organisten og graveren, og de bringer årets afgrøder fra skolehaven til høstgudstjeneste. I 5. klasse bliver der lavet kirkekunst sammen med skolens formningslærere.

”Heldigvis synes skolen ikke, det er så farligt at arbejde sammen kirken, og både kristne børn og børn med en anden tro kan sagtens deltage,” siger Rikke Steen Knudsen.

Foruden de faste holdpunkter for hver årgang er der i Aarup Kirke fastelavnsgudstjeneste med efterfølgende tøndeslagning for alle sognets børn, og der er tilbud om at fejre Allehelgen med spøgelseshistorier samt børne-julegudstjeneste juleaftensdag.

TRO PÅ GUD

Sognepræst Rikke Steen Knudsen er helt sikker på, at de fleste børn tror på Gud. Hun oplever blandt andet, at det for minikonfirmanderne er meget vigtigt, at en bøn, de selv har skrevet, bliver læst op i kirken.

”I bønnerne siger de for eksempel tak, fordi de har deres mor og far. Det er dybt-følte bønner, som børnene skriver,” fortæller præsten.

Hun har været præst i Aarup i 17 år, og hun oplever nu, at nogle af de unge mennesker, som hun har undervist, da de var børn, kommer hjem til Aarup for at blive gift og få deres børn døbt.

”Når det sker, så synes jeg, at børnearbejdet er lykkedes,” smiler sognepræst Rikke Steen Knudsen. ■

KIRKEN OG BØRNS DANNELSE

” *Folkekirken kan og skal være en vigtig modstemme til den perfektionskultur, som mange børn og unge er indfanget i og lider under.*

LARS OLE JONSEN, FAABORG PROVSTI

**Børns tro og tvivl skal tages
lige så alvorligt som voksnes.**

TRILLE BAKKIAM BRINK WESTERGAARD, Langeland-Ærø Provsti

**Vi har været gode til at gøre alt muligt i vores
liv uhøjtideligt. Også kirken. Men vi har brug for
højtid – det har børn også, så den skal de have i kirken!**

LONE WELLNER JENSEN, Kerteminde og Nyborg Provsti

**Kirken skal være rammen om den kristelige
børnelærdom. Det er forældrenes ansvar at
videregive denne lærdom og tradition. Det gør
man helt naturligt ved at tage barnet med til
kirken til babysalmesang, børnegudstjenester,
almindelige gudstjenester mv.**

ULRIKA REGINA LJUNG, Odense Sankt Knuds Provsti

*Bibelens fortællinger er uomgængelige og skal stå stærkt
i alt børnearbejde i kirken, så børn lærer, at deres liv
kan tydes i denne særlige fortællings lys, og at den kan
bære én igennem – også når livet bliver større, end man
kan overskue.*

BENTE HOLDGAARD, Svendborg Provsti

**Det er vigtigt, at børnene lærer præsten at kende;
ikke kun som Peter eller Pauline, men som
præsten, så de mærker, at de altid
kender den præst, de møder i deres liv.**

PETER LIND, MIDDELFART PROVSTI

**Kirke for børn skal åbne barnets sind for,
at Kristus har tændt lys i alle former for mørke.**

PAW KINGO ANDERSEN, HJALLESE PROVSTI

***At færdes i kirken er et vigtigt led i mini-
og konfirmandundervisningen, så børnene
bliver fortrolige med kirkerummet.***

INGE DALSGAARD JENSEN, MIDTFYN PROVSTI

**Frivillige hænder strikkede det
dåbsklæde, der blev brugt ved
mit barnebarns dåb. Klædet minder
om dåben som en værdifuld gave.**

KELD BALMER HANSEN, BOGENSE PROVSTI

At der fortsat er et folkeligt dannelseslag, som folkekirken kan bygge videre på, blev jeg bekræftet i, da jeg under nedlukningen stod uden for kirkebygningen og sang 'I Østen stiger solen op' udenad med konfirmanderne.

OLE HYLDEGAARD HANSEN, ASSENS PROVSTI

KOMMER ALLE MED I PARADIS?

Det er ikke ligegyldigt hvilken børnebibel, man giver børn

Mere end 30.000 børn bliver døbt i Danmark hvert år, og det er en stærk tradition, at den lokale kirke forærer barnet en børnebibel i dåbsgave. Men en børnebibel er ikke bare en børnebibel. Biblerne er vidt forskellige i fortællestil og teologi. I nogle børnebibler kommer vi for eksempel alle sammen med i Paradis engang, og i andre

børnebibler er der nogle, som bliver sorteret fra.

Gud fremstilles i alle danske børnebibler som en kærlig far, der vil sine menneskebørn det bedste i verden. Men man kan være en kærlig far på mange måder, og det er ikke ligegyldigt, hvordan man fortæller et barn om Gud. Det guds billede og den teologi, man

præsenteres for som barn, kommer man nemlig til at udvikle sig ud fra og måske gøre oprør imod. Det fortæller teolog Louise Heldgaard Bylund, som netop har afleveret en ph.d.-afhandling om guds-billederne i danske børnebibler.

Louise Heldgaard Bylund giver her en kort beskrivelse af fem populære bibler for børn:

DE MINDSTES BIBEL

I Synne Garffs børnebibel fortæles bibelens historier uden udlæggende kommentarer. I stedet er der åbne spørgsmål til læseren som f.eks. "Hvordan tror du, at kainsmærket ser ud?" eller "Er du døbt?". Så læseren får faktisk lov til at digte lidt med.

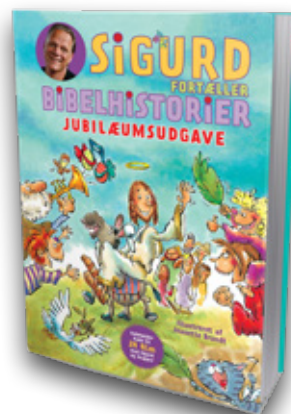
I "De Mindstes Bibel" har Gud overordnet ansvar for historiens gang. Gud vil utroligt gerne have, at mennesker lever godt og fredeligt sammen, og vi bliver lovet, at det kommer til at ske engang. Bibelen slutter med, at Johannes (fra Johannes' Åbenbaring) spørger Gud, hvornår der kommer fred, og Gud svarer, at det gør der snart. ■

SIGURD FORTÆLLER BIBELHISTORIER

I Sigurd Barretts børnebibel kommer offeret i fortællingen om den barmhjertige samaritaner på hospitalet, hvor sygeplejerskerne giver ham plaster på. Biblens begreber oversættes til noget, som børn kender, og teksten bringes op i nutiden.

Gud er hverken almægtig eller alvidende i denne børnebibel. Han prøver på mange forskellige måder at få mennesker til at være gode ved hinanden, men det vil ikke rigtig lykkes. Gud sender de ti bud, diverse profeter og til sidst Jesus, men mennesker har deres frie vilje, og Gud kan ikke få dem til at opføre sig ordentligt. Men vi bliver lovet en himmelsk fest til sidst, hvor alle skal med. ■

ALLE BØRNS BIBEL

I "Alle Børns Bibel" er Gud ligesom i de andre børnebibler en kærlig far, der elsker sine børn. Men der findes to slags mennesker, nemlig dem, der elsker Gud, og dem, der ikke gør. De gode mennesker går det godt, og de onde går det skidt.

I fortællingen om fåret, der bliver væk, ser man, at Gud bliver glad, når en synder vender tilbage, og i bogens udlægning er det dit ansvar som menneske at vælge, om du vil elske Gud. I "Alle Børns Bibel" kommer de retfærdige med til de nye boliger i himmelen, og de uretfærdige kommer ikke med.

Johannes Møllehave stod som forfatter til denne børnebibel indtil Louise Heldgaard Bylund i forbindelse med sin ph.d.-afhandling afslørede, at bogens 2. udgave havde ændret teologi og fjernet sig markant fra Møllehaves oprindelige tekst. Nu udgives bogen med teksten "På dansk ved Ilse M. Haugaard og Johannes Møllehave," men på Bibelselskabets hjemmeside har man helt udeladt Johannes Møllehaves navn. ■

BØRNEBIBELEN

"Børnebibelen" af Johannes Møllehave er meget ordrig, og hvert afsnit afsluttes med en selvstændig lille prædiken med hver sin morale. Forfatteren folder sine egne pointer ud - for eksempel om social ansvarlighed, og om at de fattige skal føle sig værdsatte.

Det er vigtigt for Møllehave, at læseren forstår den bibelske fortid, så derfor fylder den oprindelige kontekst meget. Læserne skal for eksempel vide, hvad et tempel er, og hvad levitter var for nogle mennesker.

Louise Heldgaard Bylund beskriver denne børnebibel som "Den ægte Møllehave." ■

MINI-BIBELEN

Tine Lindhardts "Mini-Bibelen" består af ti selvstændige bibelhistorier med forskellig fortællestil. Julefortællingen opleves for eksempel gennem det mørkerædde æselføl Bertram, og det er musen Maren, som sejler med Jesus og disciplene på søen i regn og storm.

I "Mini-Bibelen" er den vigtige pointe, at mennesker kan stole på Gud. Gud er der og passer på os – selv på Kain, som virkelig har gjort noget forfærdeligt. Denne børnebibel forholder sig ikke til, hvad der sker efter livet på jorden, men den slutter med fortællingen om påsken, hvor Gud overvinder døden. ■

HVORDAN TALER MAN MED BØRN OM DØDEN?

For børn med en livstruende sygdom, er det afgørende, at nogen kan og tør tale med dem om deres tanker og følelser

” Hvorfor skal børn på ni år dø?”
”Hvad sker der efter døden?”
”Er sygdommen min egen skyld?”
”Det var bedre, hvis jeg ikke var her, så havde mor ikke så mange bekymringer.” ”Hvordan kan Gud være god, når min lillebror dør?”

Det er nogle af de spørgsmål, som børn tumler med, når de rammes af alvorlig sygdom.

Ifølge hospitalspræst Elisabeth Rokkjær Hammer undlader mange voksne at tale med børn om tro, håb, skyld, skam, død og magtesløshed. Vi mangler ord og sprog til at tale om åndelige og eksistentielle emner, og derfor taler vi ikke om dem. Denne tavshed kan betyde, at barnet og dets familie

oplever følelsesmæssig ensomhed i en situation, hvor de netop har brug for fællesskab og nærhed.

Elisabeth Rokkjær Hammer er hospitalspræst ved Odense Universitets-hospital. Gennem sin tid som sognepræst, sorggruppeleder for børn og voksne, og nu hospitalspræst, har hun mødt mange børn og unge, der er ramt af forskellige former for sorg og krise. I bogen ”Sjælesorg i bevægelse”, som udkommer på forlaget Eksistensen i oktober 2021, giver hun eksempler på mulige sjælesørgeriske veje, man kan gå med børnene og deres familier. Vi har fået lov til at bringe tre eksempler fra kapitlet ”Sjælesørgeriske vandringer med børn ramt af sorg og krise.” >>>

*Elisabeth Rokkjær
Hammer skaber
tryghed ved at
blæse sæbebobler
med børnene*

En dreng på fem år har tegnet, hvad der sker, når hans søster er død. Søsteren er på den anden side af en tyk streg på den grønne mark. Børnene kan kun nå hinanden i tanken og i mindet

AF **ELISABETH ROKKJÆR HAMMER**
HOSPITALSPRÆST, OUH

HVOR KOMMER VI HEN, NÅR VI DØR?

Når vi konfronteres med døden, er det naturligt, at både børn og voksne spørger: "Er der et efterliv, og hvordan ser det ud?" For Josefine på 11 år fyldte dette spørgsmål meget op til hendes lillebrors død. Forældrene havde svært ved at tale om lillebrorens nært forestående død, men følte samtidigt, at det var vigtigt at få talt med Josefine om det.

De bad om at tale med en præst med henblik på at få hjælp til at tale om døden.

Jeg mødte familien ved deres spisebord, og vi gik alle i gang med at tegne, hvad vi hver især tror, der sker efter døden. Da alle havde tegnet færdig, fortalte vi ud fra vores egne billeder, hvad vi hver især tror på. Herved blev der skabt et fællesskab, hvor det blev muligt for både Josefine og forældrene at sætte ord og billeder på deres tro.

De skabte et fælles symbolsprog, der var meningsfuldt for familien at tale om i forhold til lillebrorens snarlige død, og hvor døden ikke stod alene. Troen på et evigt liv i Guds kærlige hænder skabte lys i mørket og blev en fortælling, hvori de kunne hente styrke.

DU ER IKKE ALENE

Camilla på 13 år er uhelbredeligt syg. Camilla og forældrene har lige fået at vide, at der ikke er mere behandling at give, og at de nok må forvente, at der ikke er lang tid tilbage for Camilla at leve i. Personalet fortæller, at familien har været tavse hele dagen. De har bedt om at tale med en præst. Jeg kommer ind på stuen, hvor Camilla, som er en rigtig fodboldpige, ligger helt stille og forskræmt i sin seng. Ingen siger noget. Det er tydeligt, at Camilla er ivrig Liverpoolfan, da hendes sengetøj, puder og cover er prydet med Liverpoolspillere og citatet "You'll Never Walk Alone."

Samtalen tog udgangspunkt i Camillas trygge livsverden, hvor hun fik lov til at fortælle om sin store passion for fodbold. Hun kunne fortælle, hun selv havde været en dygtig spiller, før hun blev syg. Samtalen gled derefter over i at dreje sig om, hvad ordene: "You'll Never Walk Alone" betød for hende og forældrene.

Det udviklede sig derfra til en samtale om troen på, at vi hverken i livet eller i døden er alene, men at Gud er der sammen med os og følger os uanset, hvor vi befinder os. Herved opstod således et anvendeligt og meningsfuldt sprog, hvori familien kunne tale om det ubærlige og meningsløse i, at Camilla skulle dø. Samtidig blev det også muligt for dem at udtrykke troen på, at Camilla "Never Walks Alone." Vi bad Fadervor sammen, og jeg lyste velsignelsen.

Gennem denne samtale blev tavshedens isolation brudt, og Camillas og forældrenes fællesskab blev styrket. Camillas far fortalte mig efter pigens død, at denne første samtale kom til at betyde, "at vi fik nogle ord, hvori vi kunne tale om det, vi ellers ikke kunne tale om."

"You'll Never Walk Alone" blev da også de håbefulde ord, hvori familien og veninderne kunne hente kraft og mod i deres ubeskrivelige store sorg efter Camillas død.

For Camilla og familien blev der gennem denne samtale skabt en meningsfuld sammenhæng, ved at de kunne tolke deres livssituation i lyset af Guds fortælling med os mennesker.

JEG ØNSKER MIG EN GLAD MOR

Jeg møder Emil på 8 år, der har været gennem en voldsom behandling for sin livstruende sygdom. Han er begyndt at blive meget indadvendt. Forældrene har bedt om, at Emil kan tale med en præst, men de ønsker ikke selv at tale med en sjælesørger, for "vi har hinanden," som forældrene udtrykker det.

Op til jul sidder Emil og jeg og tegner, hvad vi ønsker os til jul. På Emils tegning er der en kvinde, der smiler og griner. Emil fortæller mig, at han har tegnet sin mor, for dét, han ønsker sig til jul, er en glad mor. Emil og jeg får en snak om, hvordan det vil være for Emil at vise moren tegningen, og det synes Emil er en god idé. Forældrene indvilliger heri, og efter at have set og talt om Emils tegning, fortæller Emils mor, at hun slet ikke troede, at Emil havde

opdaget, hvor ked af det og bange hun var, for hun havde forsøgt at skjule sin ked-af-det-hed.

Gennem samtalen blev der her skabt et trygt fællesskab, hvor Emil kunne udtrykke sine oplevelser i familien.

Emils mor blev herefter opmærksom på sit ansvar for at kunne møde og rumme Emils tanker og følelser. Hun opdagede gennem samtalen sit eget behov for at få talt om alle de følelser og tanker, der fyldte hende. Det blev begyndelsen på et langt samtaleforløb med Emils mor om magtesløshed, skam, skyld, ensomhed, men også om tro og håb. ■

For at sikre anonymitet er personer, navne, træk, lokationer og citater i indeværende indlæg ændret. Der er indhentet samtykke fra familierne til at medvirke.

Sammen med Landsforeningen Liv&Død har hospitalspræst Elisabeth Rokkjær Hammer lavet to hæfter, hvor alvorligt syge børn og deres forældre kan skrive ned, hvad der skal ske, hvis barnet dør. Hæfterne kan være med til at skabe et rum til at tale om ens tanker, så man ikke skal være alene med dem. Hæfterne giver også mulighed for at tale om, hvordan man gerne vil mindes, hvilket kan være en støtte i familiens og vennernes sorg over at have mistet. Hæfterne kan downloades fra Landsforeningen Liv&Døds hjemmeside.

*Elisabeth Rokkjær
Hammer er
hospitalspræst.
Hun har en MA
i sjælesorg og en
narrativ traume-
uddannelse*

” *Det vi synger, lærer vi med hjertet – med kroppen. Det forsvinder ikke så nemt som det, vi lærer med forstanden. Derfor er det vigtigt, at vi har børnekor, og at børn synger salmer i så mange sammenhænge som muligt.*

LONE WELLNER JENSEN, KERTEMINDE OG NYBORG PROVSTI

Vores gudstjeneste er i høj grad en salmesangsgudstjeneste. Derfor skal børnene lære salmer, så gudstjenesten også bliver vedkommende for dem.

INGE DALSGAARD JENSEN, MIDTFYN PROVSTI

Salmer, nye som gamle, rytmiske som traditionelle. Børnekor og babysalmesang er vigtige. Salmerne spæder ord til, hvor vi selv løber tør. Tonerne formidler de uforløste følelser. Det er et skattekammer at have med sig gennem livet.

BENTE HOLDGAARD, SVENDBORG PROVSTI

Jeg vil gerne arbejde for, at folkekirken også fremover møder børn med tilbud om korsang. At give børn glæden ved at synge og sansen for sprog og salmer er et vigtigt bidrag til børns dannelse.

KELD BALMER HANSEN, BOGENSE PROVSTI

DET ER IKKE SOLISTER, DER ER VIGTIGE I ET KOR

Hele ideen med et kor er at lave noget, der er større end en selv

*Brøndekilde-Bellinge
og Sanderum kirke-
kor optrådte sammen
i Tivoli i 2018*

AF **BJØRN KROGTHESBJERG**
ORGANIST OG KORLEDER VED
BRØNDEKILDE OG BELLINGE KIRKER

At være organist og korleder er på mange måder et meningsfuldt arbejde. Men jeg kan blive næsten overvældet over at tænke på, hvilket aftryk korarbejdet sætter i børn og unge.

Min forgænger i jobbet sagde ofte: ”Husk på, at børne- og ungdomskorsangere er fremtidens kirkegængere, menighedsrådsmedlemmer, præster og kirkemusike-

re.” For mit eget vedkommende har det holdt stik: Min far var organist ved to små landsbykirker, min mor var kirkesanger og leder af kirkecoret. Min søster og jeg sang med, så snart vi kunne læse, og den erfaring er blevet et solidt fundament for mit kirkelige engagement og virke som kirkemusiker.

I vores kor i dag oplever jeg, at den ældste korsanger nu også er blevet vores kirke-

sanger- og kirketjenervikar. Og en af vores sognepræster fortæller ofte med stor begejstring om sin barndoms kirkekor. Der er så mange gode historier derude.

INGEN VINDERE ELLER TABERE

Børn får i kirkekor et sted, som er helt unikt. Det at synge i kor er ikke som fodbold eller gymnastik, der ofte bygger på konkurrence. Der findes ikke vindere eller tabere. Det er ikke solister, der er vigtige i et kor – vi har brug for en fælles klang. Hele ideen med kor er at lave noget, der er større end en selv.

Der er helt sikkert meget i salmerne, som børn ikke forstår. Noget skal forklares, mens andet er vigtigt at lade være og lade virke af sig selv. Det er ikke vigtigt at sætte ord på alting. Den storhed, der er i sproget i mange af salmerne, fornemmer børn intuitivt, og selvom ordene ikke forstås, oplever korsangeren alligevel stemningen og følelsen af netop af at være en del af noget større. I løbet af et år med kor får man hele historien fortalt – hvad handler jul om, og hvad handler påske om osv. De fleste børn kan godt lide traditioner og at komme tilbage til de samme salmer år efter år.

DER SÅS ET FRØ

At være med til gudstjeneste i så ung en alder kræver noget af en. Ritualer er langt fra børnenes dagligdag. Kirkekoret kan her være en nøgle til at åbne op for det. Åbne op for en verden af tro, de måske ikke vidste fandtes. Nogle synger med i mange år, andre i kortere tid. Det vigtige er, at man som barn har haft en positiv erfaring med kirken, så der er sået et frø for fremtiden. Hvem ved, hvornår det spirer?

Børn bliver bombarderet med tilbud om fritidsaktiviteter. Det er vigtigt, at korlederen er veluddannet og at kortilbuddet er attraktivt. Ofte kan det være en fordel at slå sig sammen med andre kor eller musikere, hvilket muliggør endnu større oplevelser. For eksempel har fynske kirkekor, der er medlem af Folkekirken Ungdomskor, tradition for at arrangere korrejser udenlands cirka hvert 3. år. En sådan dannelsesrejse giver sangerne minder for livet og er samtidig med til at fastholde og rekruttere nye sangere.

Fordelene ved kor er mange. Du får børn og unge mennesker ind i kirkerummet, gjort dem fortrolige med gudstjenesteform og salmesangsskat – og samtidig får du også forældrene og bedsteforældrene med, hvilket jo heller ikke er værst... ■

Menighedsrådet i Brændekilde-Bellinge Sogne har ifølge fungerende menighedsrådsformand Anette Erfurth meget bevidst valgt at prioritere korarbejdet højt.

Hun fortæller, at rådet med glæde afsætter de penge, som børne- og ungdomsarbejdet koster, for kirkekorene er med til at løfte gudstjenesterne og giver et ungdommeligt pust, samtidig med at kirken via korsangerne får kontakt med mange familier.

A man with short brown hair and a light beard, wearing a green t-shirt, is shown from the chest up. He is looking off to the left with a thoughtful expression. He is holding a dark book with gold lettering and a musical note symbol. The background is a blurred crowd of people.

*Korleder Bjørn
Krog Thesbjerg
oplever, at kirke-
kor kan være en
nøgle til at åbne
op for en verden
af tro, som bør-
nene måske ikke
vidste fandtes*

*De seks- til
niårige FDF'er
på skovtur
med kredsleder
Naia Clausen*

ET FÆLLESSKAB MED INDHOLD

Hver uge samles en flok FDF'er i Ansgars Kirke i Odense. Her er der voksne, som vil lege og lytte

AF **MARIANNE HYRLOV,**
FYENS STIFT

Det er svært at få ørenlyd på parkeringspladsen mandag aften ved Asgars Kirke i Odense. Forældre kommer på cykel eller i bil og afleverer trygt deres børn til de unge FDF-ledere. Velkomstsmilene er store, og snakken går om drikkedunke og regntøj. For i dag står den på skovtur.

"Vi sørger for at få børnene væk fra byen og med ud i naturen, både når vi mødes om mandagen, og når vi er på sommerlejr," forklarer 22-årige Naia Clausen, som er kredsleder i FDF Odense Ansgar.

Hun er selv vokset op på 3. sal et stenkast fra Ansgars Kirke, og har været FDF'er en stor del af sit liv.

"Det betyder meget for mig at være FDF'er. Jeg har oplevet naturen og fundet venner og fællesskab. I FDF kan man passe ind, selvom man måske ikke passer ind andre steder," siger Naia Clausen.

BØRNELIV TIL KIRKEN

Sognepræst Mikkel Holmegaard Larsen er meget glad for, at børnene fra den folkekirkelige børne- og ungdomsorganisation er tilknyttet kirken, og hans egen datter har da også været medlem i en periode.

"FDF'erne giver børneliv til kirken, blandt andet når de

deltager i gudstjenesterne med deres fane ved festlige lejligheder," fortæller han.

Mikkel Holmegaard Larsen kender mange af børnene og de voksne frivillige, og han besøger hvert år deres sommerlejr.

"Man kan tydeligt fornemme, hvem der har været FDF'er, når man får et nyt hold konfirmander. For det første har de lært Fadervor, og for det andet kan jeg mærke, at de føler sig hjemme i kirken på en anden måde," siger han.

FDF'ER SKAL KUNNE RUMME HINANDEN

Kredsleder Naia Clausen bekræfter, at hun lærer børnene Fadervor. Men det vigtigste, børnene skal lære, er at behandle hinanden ordentligt, uanset om de leger, laver bål eller er på tur.

"Børnene skal kunne rumme hinanden, selvom det godt kan være lidt svært, når man kun er seks år," siger hun.

Det frivillige arbejde med at lære børnene at være gode ved hinanden påtager hun sig med højt humør, også når FDF'erne i coronafri tider hjælper til ved kirkens fastelavnsarrangement og laver aktiviteter for familier ved sankt-hansbålet i Ansgars Anlæg. Her lyder meldingen ifølge Naia Clausen til de forældre, der kommer med deres børn:

"Hey, vi vil gerne jeres børn! Vi får dem væk fra skærmen, lytter til dem og giver dem et ståsted." ■

HER ER ALLE MED

I Søndersø er der 100 procents tilslutning til børnekonfirmandundervisningen

AF **SOGNEPRÆST ULRIK ANDERSEN,**
SKAMBY OG SØNDERSØ SOGNE

Når jeg henter Søndersøskolens 3. klasser til børnekonfirmandundervisning, er det dejlig nemt. Alle børn skal nemlig med, og klassens lærer er allerede godt i gang med at få stillet dem op på række og gjort klar til afgang.

De fine forhold for børnekonfirmandundervisningen er frugten af et mangeårigt og godt samarbejde mellem skolen og kirken, hvor vi ser hinanden som partnere i et vigtigt samarbejde om vores børn. Kirken og præsterne er for skolen en ressource til viden og oplevelser, og for os præster er det skønt at få lejlighed til at fortælle om alt det, kirken rummer og kan bruges til.

TI UGER OM ÅRET

I ti uger står vi præster for undervisningen i kristendom og historie. Vi er to præster i pastoratet, der deler 3. årgang mellem os, så to formiddage om ugen fra september til november henter jeg elever og lærer til børnekonfirmandundervisning i kirken eller præstegården.

Sammen tager vi på skattejagt i kirken, får lov til at prøve orgelet, ser på gravsteder og taler om døden, er på besøg i kirketårnet og ser nærmere på kirkens inventar som alter og døbefont. Vi hører historier og tegner, spiller skuespil og oplever kirke og kristendom i børnehøjde.

BØRNEKONFIRMAND I SKOLETIDEN

Der er flere fordele ved at have børnekonfirmandundervisning i samarbejde med skolen. For det første betyder det 100 procents tilslutning, for det andet er det fint at have en lærer med på sidelinjen, og for det tredje har vi børnene på et tidspunkt på dagen, hvor vi ikke skal bekymre os om konkurrence fra fritidsaktiviteter.

Når det foregår i skoletiden, skal det naturligvis respekteres, at undervisningen ikke må være forkyndende, så vi indleder ikke timerne med andagt, ligesom Fadervor og salmesang også kun er med, når vi i forløbet taler om det at bede og lærer om kirkemusik. Men bortset fra det, er undervisningen her hos os vist meget lig det tilbud, der gives andre steder. Og efter min mening opvejer fordelene ved børnekonfirmandundervisning i skoletiden langt ulemperne.

GODT SAMARBEJDE

Det gode samarbejde mellem kirke og skole bærer frugt på mange måder. De årlige julegudstjenester for indskoling og mellemtrin er de senere år blevet suppleret med gudstjenester til påske og omkring Halloween/Allehelgen. Kendetegnet er det, at da jeg foreslog denne udvidelse, var svaret fra skolen prompte: "Det vil vi meget gerne!" ■

Menighedsrådene har siden 2014 haft ansvar for at tilbyde børnekonfirmandundervisning i alle sogne. Når børnekonfirmandundervisning foregår i samarbejde med skolen, skal det godkendes af biskoppen.

*Sognepræst
Ulrik Andersen
skal i 10 uger
undervise 3.b
i religion og
historie*

6. klasses elever fra Ida Holst Skole i Svendborg ligger med lukkede øjne og får en varm sten i hånden med ordene "Kun du er dig", mens de lytter til lyden af frislende vand og samler tankerne om, hvad det vil sige at være enestående

Menighedsrådene i Svendborg Provsti, Faaborg Provsti, Midtfyn Provsti og Langeland-Ærø Provsti betaler for driften af SYMF. Derfor kan skolerne i de fire provstier gratis gøre brug af tilbuddene fra SYMF. Det sker også, at kommunerne støtter projekter, der udspringer fra SYMF.

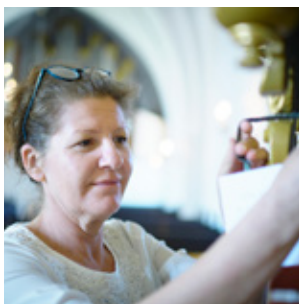
Til dagligt ledes SYMF af Malene Agerholm, der er udannet lærer med linjefagene kristendomskundskab/religion, dansk, musik og drama. Sognepræst Karin Larsen er teologisk medarbejder på SYMF ved siden af arbejdet som præst ved Vor Frue Kirke i Svendborg.

SYMF er en del af Landsnetværket af folkekirkelige skoletjenester. Der er 39 skoletjenester på landsplan. Fyens Stift har tre skoletjenester, som samarbejder tæt. Foruden SYMF er det Folkekirkens Skoletjeneste på Nord- og Vestfyn, samt Folkekirkens Skoletjeneste i Odense.

FOLKEKIRKENS SKOLETJENESTE VOKSER

Sidste år var mere end 400 syd- og midtfynske klasser tilmeldt et undervisningsforløb

AF **MALENE AGERHOLM OG KARIN LARSEN,**
FOLKEKIRKENS SKOLETJENESTE PÅ SYD- OG MIDTFYN (SYMF)

*Karin Larsen, sognepræst
og teologisk medarbejder
i SYMF*

*Malene Agerholm,
daglig leder af SYMF*

Når der står kristendomskundskab på skoleskemaet, er det i flere og flere klasselokaler i de syd- og midtfynske skoler materialer fra Folkekirken Skoletjeneste, der findes frem i undervisningen. Interessen for projekterne fra SYMF er vokset stabilt med omkring 30 procent flere tilmeldte klasser hvert år fra skoletjenesten så dagens lys i 2015 og til skoleåret 20/21, hvor vi nåede op på 436

tilmeldte klasser og 100 lærere tilmeldt vores lærerkurser.

Det er glædeligt at se, at lærere, der én gang har gjort brug af vores tilbud, vender tilbage år efter år, og at ringene spreder sig i vandet, så stadigt flere lærere og skoler i området får øje på skoletjenestens tilbud.

SKOLETJENESTEN ER FOR ALLE

Afsættet for undervisningsmaterialerne er ofte et almenmenneskeligt tema, som perspektiveres gennem de bibelske grundfortællinger, folkekirken kristendomsforståelse samt andre religioner og livsopfattelser.

Et eksempel på det er projektet "Spor efter et liv," som mange af vores 4., 5., og 6. klasser har været igennem. Det handler om døden og begravelsesritualer, og det er ikke udelukkende et projekt om de folkekirkelige traditioner i forbindelse med et dødsfald, men også et projekt om begravelsesritualer i jødedommen, katolicismen, islam og hinduismen.

KIRKEN ER ET LÆRINGSRUM MED MANGE MULIGHEDER

Alle vores forløb går på to ben, et fagligt og et dannelsesmæssigt. Flere af vores undervisningsforløb tilbyder et besøg

i kirken. Kirken eller kirkegården danner her rammen om et undervisningsbesøg i et rum, der kan noget andet end klasseværelset.

Eleverne møder en faglighed i kirken, der giver dem viden om kultur og traditioner i samfundet og om ritualer i Folkekirken, og hvor selve rummet inviterer til fordybelse og filosofien over almene tilværelsesspørgsmål.

ENE-STÅENDE

”Der er flere stjerner på himlen, end der er sandkorn på jorden. Der er flere sandkorn på jorden end der har været mennesker. Der har været 100 mia. mennesker på jorden før dig - men ingen lige præcis som dig. Kun du er dig.”

Med de ord mødes eleverne, når de deltager i et kirkebesøg i forbindelse med et nyt undervisningsforløb, som hedder ENE-STÅENDE. I forløbet undersøger eleverne forskellige betydninger af det at være enestående; at vi som mennesker både er ene-stående, stående ene og dog altid i relation til andre.

Forfatter Jesper Wung Sung har skrevet en novelle til forløbet, hvor drengen Otto bliver imponeret af den jævnaldrende Victors enestående perfekte liv på de sociale medier. Otto opretter en falsk profil, hvor han fremstår som alt det, han ville ønske han var: stærk, populær, flot og klog. Men en dag spørger Victor, om de skal mødes – sådan i virkeligheden...

Eleverne bliver ført gennem forskellige stationer i kirkerummet, hvor de møder fortællinger om det at være enestående sammen med forskellige æstetiske og sanselige oplevelser.

KROPPEN OG SANSENERNE AKTIVERES

Vi lægger vægt på læringsformer, hvor eleverne udtrykker sig kreativt i ord og billeder, deltager i en workshop, hvor de skal sætte krop på filosofiske temaer eller kommer på en sansevandring i kirkerummet. Vores forløb inddrager litteratur, fortælling, musik, billedkunst – alt sammen forskellige perspektiver på menneskelivet.

Når vi har med børn at gøre, er det ekstremt vigtigt at have øje for kroppens og sansernes betydning for læring. For mange børn er det først, når kroppen og sanserne bliver aktiveret og stimuleret, at der åbnes for muligheden for nye refleksioner, erkendelser og erfaringer.

Med øvelse lærer eleverne hen ad vejen at sætte flere ord på deres refleksioner, lytte til hinandens oplevelser og deltage i samtaler om, hvad det vil sige at være menneske. Det er det dannelsesmæssige sigte med vores forløb.

UNDERVISNING - IKKE FORKYNDELSE

Den fælles opgave for de folkekirkelige skoletjenester er at være skoletjeneste på linje med andre kulturinstitutioners skoletjenester. Vi ønsker åbent og ærligt at vise, hvad folkekirken er for en størrelse, hvad den står for og har af betydning for det samfund, vi lever i.

Fordomme om, at vi er ude i et forkyndende ærinde, findes derude, men vi møder dem aldrig hos dem, der kender og bruger af vores undervisningsmaterialer, hverken blandt lærere eller elever.

Med den åbne skole er det en helt naturlig del af skolens hverdag at komme ud af huset og inddrage foreninger og andre institutioner i nærmiljøet i undervisningen. Samarbejdet mellem skole og kirke er oplagt og til gavn og glæde for begge parter.

Vi møder lærere, der er dybt engagerede i at klæde børnene på til livet på så mange måder som muligt. Og her vil vi gerne byde ind med nogle undervisningsforløb, der i børnehøjde tager livtag med nogle af livets store spørgsmål med afsæt i den historie, som vores kultur er rundet af, hvor kristendommen gennem århundreder har spillet en vigtig rolle.

Her er det ikke nødvendigvis læring med en facitliste, der er i højsædet, men derimod læring som et rum for undren, forskellige livstolkninger og kritisk tænkning, der er med til at give eleverne dannelse, livsmod og identitet. ■

KIRKEN OG BØRNS DANNEELSE

Refleksioner fra
provsterne i
Fyens Stift

*Kirken bør være en synlig ”
og aktiv samarbejdspartner
i lokalsamfundet, f.eks.
i forhold til børnehaver
og skoler.*

PETER LIND, MIDDELFART PROVSTI

**Børnene og de unge er jo morgendagens og fremtidens
brugere af Folkekirken – derfor er det vigtigt, at der lokalt
fortsat prioriteres diverse tilbud i form af arrangementer,
børne-/unge-gudstjenester og undervisning af høj kvalitet.**

LARS OLE JONSSSEN, FAABORG PROVSTI

Kirke for børn skal åbne udsigten til Guds Rige.

PAW KINGO ANDERSEN, HJALLESE PROVSTI

*I minikonfirmandundervisningen
møder kirken børnene med fader-
vor, sang, leg, kirkebesøg, fortælling,
chokoladeboller, samtaler om det
største og tusind spørgsmål og svar.
Derfor er det møde vigtigt.*

KELD BALMER HANSEN, BOGENSE PROVSTI

*Som præst lærer
man meget af at
have konfirman-
der, siger sogne-
præst Johanne
Langkjær Fårup*

DANNELSE ER DET, DER ER TILBAGE, NÅR DU HAR GLEMT, HVAD DU HAR LÆRT

Konfirmanderne skal kende et menneskesyn, hvor livets mening ikke kun handler om kompetenceoptimering og bundlinjelogik

AF **JOHANNE LANGKJÆR FÅRUP**,
SOGNEPRÆST I MIDDELFART

En af de ting, der talte positivt, da jeg som nyuddannet præst sad og kiggede i Præsteforeningens Blad efter stillingsopslag, var, hvis et præstembede ikke havde særligt mange konfirmander. Tanken om horder af uregerlige konfirmander fyldte mig med angstens nattesved og rædsel. I mit første embede blev jeg dog snart klar over, hvor vigtig og relations-dannende konfirmationsforberedelsen faktisk er. Det gælder selvfølgelig først og fremmest relationerne til konfirmanderne selv. Et højlydt vinkende HEJ! fra en gammel konfirmand henover Nettos parkeringsplads flere år efter konfirmationen kan varme selv det koldeste præstehjerte. Men også i bred folkekirkelig forstand er konfirmationsforberedelsen relations-dannende ud i sognet, fx til forældre og familier, og dermed til et bredt udsnit af sognets beboere, heriblandt dem, man ikke nødvendigvis møder på kirkebænken hver søndag.

En anden erkendelse, der som ny præst ramte mig i mødet med præstekolleger, var, hvor meget man som præst lærer af at have konfirmander. Det at skulle udfolde, hvad det vil sige, at ”Jesus døde for vores skyld”, ikke kun fra prædikestolen, men også tirsdag morgen i selskab med 7.a, er en teologisk udfordring og en dannelsesproces – også for præsten selv.

TRO ER IKKE EN UDDANNELSE

Traditionelt set har der været en vis teologisk beklethed ved at tale om dannelse i forbindelse med tro og forkyndelse. Først og fremmest fordi tanken om, at man kan ”uddanne” sig til at blive kristen, ligger den protestantiske teologi fjernt. Troen er noget, vi får skænket. Dåbsoplæring er noget, der først og fremmest sker ved indlevelse og indøvelse i gudstjenestens og menighedens fællesskab og udtryksformer, og som i sagens natur er forkyndende.

Men der er også et andet aspekt af dan-

nelse i konfirmationsforberedelsen. I Grundtvigs tanke om - *menneske først og kristen så* - ligger den forståelse, at for at kunne komme til tro, så kræver det, at man ved, hvad menneskelivet er. Eftersom man hverken kan uddannes eller tvinges til at tro, da tro jo dybest set er en frihedssag og Helligåndens værk, så er den kirkelige undervisning nok et forkyndende, men ikke et indoktrinerende rum. Et rum hvor de største spørgsmål om og til livet kan stilles; dvs. spørgsmål om liv og død, tid og evighed, tab og skyld, kærlighed og sorg. Et sted, hvor det at blive et menneske, forstået som værende til i verden i forhold til noget, der er større end en selv – Gud, Skaberværket – og til *andre* mennesker end en selv, bliver italesat. Men også hvor der findes et sprog om døden og lidelsen – livets begrænsethed og uperfekthed.

Kort sagt et rum, hvor man mødes med ord og fortællinger, der forhåbentligt sætter frø, der kaster nye betydningslag af sig på konfirmandernes vej videre ud i voksenlivet.

EN FOLKEKIRKELIG HJERTESAG

Og så til artiklens overskrift: *Dannelse er det, der er tilbage, når du har glemt, hvad du har lært.* Den sætning betyder ikke, at det ikke er vigtigt at konfirmanderne lærer noget. Men den videre dannelsesproces – præcis hvad der sker med det frø, der er sået – kan kirken ikke tage patent på eller dybest set kontrollere: Måske var det, der lagrede sig, oplevelsen af at være et sted, hvor der var godt at være? Måske et ord, en sætning eller et salmevers brændte sig fast?

Måske var det mødet med en præst, der havde tid til at sætte sig på kirkebænken og lytte til en præstationsramt 13-årig i et par minutter? Det er umuligt at gøre sig til herre over. Men at folkekirken er bevidst om, hvor vigtig den opgave er, at vi på helt afgørende vis er med til at bidrage til børn og unges dannelsesproces med et menneskesyn og en livshorisont, der tør sige, at når det gælder det at være og blive til et menneske, så er der mere at sige om menneskelivets mål og mening end kompetenceoptimering og ”økonomismens” bundlinjelogik. Det bør til alle tider være en folkekirkelig hjertesag. ■

Johanne Langkjær
Fårup underviser
kommende præster
på Pastorseminariet
i Aarhus i kateketik
(dåbsoplæring/kirkelig
undervisning af børn,
unge og voksne).

*Konfirmanderne
danser ”samledans”
ved sognegården i
Middelfart*

KIRKEN OG BØRNS DANNELSE

Refleksioner fra
provsterne i
Fyens Stift

”

Et af højdepunkterne for konfirmanderne i år var mødet med en af de faste kirkegængere, der går i kirke hver søndag helt frivilligt uden at skulle, men bare ikke kan lade være. Det gav stof til eftertanke.

OLE HYLDEGAARD HANSEN, ASSENS PROVSTI

Kirkens rolle i forhold til børnene er at være barnlig uden at være barnagtig.

PETER LIND, MIDDELFART PROVSTI

Kirken skal tilbyde viden om Jesus. De kan ikke tro på Kristus uden at vide noget om ham.

TRILLE BAKKIAM BRINK WESTERGAARD, Langeland-Ærø Provsti

Det starter med forældrene: Dåbssamtalen skal prioriteres og give forældrene konkrete rødskeer. Det faste Fadervor og et salmevers før sengetid, en bordbøn, børnegudstjenesten, søndagsskolen. Rammer giver tryghed, gentagelse giver tryghed. Troens ritualer er vigtige at have med sig.

BENTE HOLDGAARD, SVENDBORG PROVSTI

TROEN KOMMER TIL UDTRYK I SMÅ BIDDER

Det er vigtigt at give børnene et redskab til at kontakte Gud

AF **KIRSTEN HEBJØRN**,
MENIGHEDSRÅDSFORMAND I HERRESTED SOGN

Vi har i folkekirken et stort ansvar for vores børns dannelse og livsindstilling – og tænk at få lov til at være med på sidelinjen! Jeg hjælper til som ”den anden voksne” ved konfirmandundervisning og juniorkonfirmandundervisning i Herrested. Jeg sørger både for at børnene får lidt til ganen og hjælper til med undervisningen. Her kommer min baggrund som religionslærer mig til hjælp.

For nogle år siden hjalp jeg til ved en konfirmandundervisning, og en pige kom grædende hen til mig og sagde: ”Mine forældre vil jo gerne have, at jeg bliver konfirmeret, men hvad skal jeg gøre, for jeg tror ikke nok til det.” Jeg kunne fortælle hende, at hun trygt kunne lade sig konfirmere, for det var Gud, der igen sagde til hende, at hun var et Guds barn, og at det ikke drejede sig om hendes tro, men om at hun ville tage imod Guds kærlighed. Hun gik trøstet videre i konfirmandforberedelsen.

JUNIORKONFIRMANDERNE

Heldigvis har kirken også mulighed for at byde juniorkonfirmanderne fra 3. eller 4. klasse indenfor. De fleste forældre opfordrer børnene til at deltage, måske for at få hjælp til dåbsoplæringen.

Der er god tid til at lære juniorkonfirmanderne Fadervor, trosbekendelsen og mange salmer. Undervisningen kører efter et fast ritual, som børnene nyder. Vi går hen i kirken og lærer den at kende med de mange funktioner. Vi snakker også om højtiderne, og til jul dramatiserer vi juleevangeliet ved et krybbespil. Til påske gennemgår vi påskens dage med mange forskellige sanser.

Der er også tid til at tale om de svære ting. For eksempel at forklare ritualerne omkring dødsfald og begravelser. Jeg tror, det giver en ro i sindet hos børnene, når de ved, hvad der sker ved dødsfald.

LÆRER AT BEDE

Det er også vigtigt at give børnene et redskab til at kontakte Gud, lære dem, hvordan man kan formulere en bøn, både når de gerne vil opnå noget, når de er bange, og når de tænker på de afdøde. Når børnene skal skrive en bøn, er det meget ofte de afdøde, der bedes for. Troen hos børnene kommer til udtryk i små bidder.

Det kan være svært at spotte troen, og der er selvfølgelig også nogle børn, som siger, at de ikke tror, mens andre børn tænker meget over det. Her har kirken en opgave,

Konfirmanderne skal vælge det skrifsted, der skal siges ved deres konfirmation. De vil gerne have lidt hjælp fra menighedsrådsformand Kirsten Hebjørn

som skolen ikke må eller kan løse. I kirken må vi nemlig gerne fortælle om vores tro, og hvad vi selv tror.

FORÆLDRENE KOMMER

Gennem børnene møder vi deres forældre, når vi byder dem ind i kirken. Her kan de opleve, at kirken er et godt

sted at være, og at vi har et sammenhold, som de måske ikke vidste fandtes. De kan nyde kirkerummet og den aktivitet, de er indbudt til.

Som kirke skal vi være bedre til at løse opgaven med at møde børnefamilierne. Jeg har ikke en færdig opskrift på, hvordan man gør, men én af vejene er at gå igennem børnene. ■

*Koblingen
mellem kirke,
kino og kultur-
hus fungerer
virkelig godt,
siger sognepræst
Betina Noer
Rasmussen*

KINO

GENSYN MED KIRKEN I 8. KLASSE

Kirkerne i Kerteminde og på Hindsholm har tradition for at tilbyde 8. klasserne en hel dag med tro og etik på skoleskemaet

AF **BETINA NOER RASMUSSEN**,
SOGNEPRÆST I KERTEMINDE

De skal lige finde sig til rette på kirkebænkene igen, 8. klasserne fra områdets skoler. Langt de fleste af dem har ikke været i en kirke siden konfirmationen. Det er omtrent fem måneder siden. Nu er de både ældre og endnu mere reflekterende. De vil gerne genkendes, og de vil gerne huskes, kan man mærke på de fleste, og så vil de heldigvis også gerne deltage i det, der er dagens omdrejningspunkt – nemlig 8. klassernes årlige besøg i kirken. En dag med overskriften

”TRO OG ETIK – GENSYN MED KIRKEN”

Der kan være en hel del under den overskrift. Indtil videre har den dækket over forskellige tilgange til temaet aktiv døds-hjælp/aktiv livshjælp, og spørgsmål som disse har præget dagen og debatten: ”Har mennesker ret til at dø, eller har vi pligt til at leve?”, ”Hvad er et værdigt liv?”, ”Hvad er et værdifuldt liv?” ”Og hvem har retten

til at definere, hvad der er et værdigt og værdifuldt liv?” Vi har også haft klimadebatten og menneskets ansvar og muligheder i den forbindelse på dagsordenen. Her var frygt og håb, skabelse og tilintetgørelse, ligegyldighed og pligt underemner, som på forskellige måder kom til udtryk.

VI ER PÅ SKOLESKEMAET

Vores afsæt til at byde ind med et rum for de unge menneskers etiske og trosmæssige dannelse er det gode samarbejde, vi i forvejen har med skolen. Igennem mange år har vi været på skoleskemaet med forskellige legende og oplysende tiltag fra 1. til 7. årsgang. Skolerne afsætter gerne timer og hele dage for at give deres elever mulighed for at lære noget sammen med præsterne i området. For fem år siden fandt vi i samarbejde med skolen en måde, hvorpå vi også kunne tilbyde 8.klasserne en dag.

”Tro og etik – gensyn med kirken” følger altid den samme køreplan:

Vi mødes i kirken kl. 9. Her bydes der velkommen, dagen introduceres, og vi synger et par salmer, som relaterer sig til emnet, og som de kender fra konfirmationsforberedelsen. Derefter er der et oplæg fra én af præsterne, som italesætter emnet og dets relevans – også for unge mennesker. Derefter er der en introduktion til den film, som vi efterfølgende ser i byens biograf. Filmen udfolder temaet. Tanken er, at der både skal være ord og billeder. Efter filmen går vi tilbage til Kerteminde Kirkes Kulturhus, hvor der efter pausen er oplysende og inddragende debat ved bioetiker og forfatter Mickey Gjerris.

Koblingen mellem kirke, kino og kulturhus fungerer virkelig godt. Og det er en stor gevinst at have en udefrakommende, kompetent og ungdomsvenlig moderator for den efterfølgende vigtige snak om emnet.

AT NUANCERE SAMFUNDSDEBATTEN

Grunden til tiltaget var et ønske om at bryde op med den sædvane, at vi ikke ser de unge mennesker fra den dag de er blevet konfirmeret til den dag, de skal giftes eller have deres barn døbt. Når vi inviterer dem igen i 8. klasse, er de stadig lidt fortrolige med kirkerummet og med os præster. Det giver et godt udgangspunkt for et møde, som har flere hensigter, blandt andet den simple, at de husker, at kirken er et sted, de gerne må komme. Og at de mindes om, at der findes steder og rum, hvor alting ikke behøver at gå op for at være vigtigt og rigtigt.

Det er vigtigt for os at nuancere samfundsdebatten og at skabe rum for, at der kan tales

om de store etiske og trosmæssige emner, der ikke findes entydige svar på. Vi ønsker samtidig at styrke de unge menneskers bevidsthed om de etiske dilemmaers mange facetter og at hjælpe dem med at finde et sprog, de kan spejle deres egne tanker i.

Vi vil også gerne minde om, at selvom kirken er en gammel institution, så er vi ikke nødvendigvis helt ude af trit med samfundet, og derfor forholder de emner, vi beskæftiger os med, sig til de samfundsmæssige problematikker, som er oppe i tiden, og som de unge derfor ikke kan undgå at have stiftet en eller anden form for bekendtskab med. Og så er det også problematikker, som på en eller anden måde forholder sig til det skabte, til kristendommen og til det menneskesyn, der vokser ud af en kirkelig sammenhæng.

IND OVER DØRTÆRSKLEN

I bund og grund vil vi bare gerne have dem til at bevæge sig ind over den famøse dørtærskel, som vi præster har så travlt med at gøre høj eller lav alt efter temperament, og så lade dem have gode tankevækkende timer der.

Vi tror i al beskedenhed, at de unge finder en glæde i at blive genkendt. Vi tror, at de styrkes i deres bevidsthed om, at kirken, som de går forbi flere gange om dagen, kan bruges til at tænke store tanker. Vi tror, at vi lykkes med at minde dem om, at tro er en bred og alsidig størrelse, og at der er afsæt til rigtig mange etiske overvejelser i kristendommen og dens mange fortællinger. ■

SKYLD, SKAM OG UTILSTRÆKKELIGHED

På årets stiftspræstekonvent fik de fynske præster indblik i unge menneskers utilstrækkelighedsfølelse

”Jeg føler mig forkert, selvom jeg forsøger at gøre alting rigtigt.”

Det udsagn fylder ifølge højskolelærer og forfatter Christian Hjortkjær meget for nutidens unge.

Ifølge Christian Hjortkjær presser mange unge sig selv hårdt for at leve op til alle de krav og forventninger, der stilles til dem. De føler sig utilstrækkelige.

På årets stiftspræstekonvent holdt Christian Hjortkjær foredrag for de fynske præster om unges utilstrækkelighedsfølelse. Med afsæt i Søren Kierkegaard og i filmen ”Løvernes Konge” afsøgte han, hvordan man som ung finder modet til at blive sig selv – eller ”hin enkelte,” som Kierkegaard ville sige. Den unge løve Simba løber i begyndelsen væk fra sig selv og sin skyld, men han ender med at få modet til at stå ved, hvem han er, da han bliver lokket ind i sandheden af aben Rafiki, som stiller det sokratiske spørgsmål: ”Hvem er du?”. Simba har med andre ord brug for hjælp fra en anden for at finde sig selv.

*Højskolelærer
Christian
Hjortkjær gav
præsterne i Fyens
Stift et indblik i
unges utilstræk-
kelighedsfølelse*

Vi bad tre præster, som deltog i stiftspræstekonventet, svare på, hvad vi som kirke kan gøre for at række ud til børn og unge, som føler sig utilstrækkelige.

KAREN BLAUENFELDT DAM

SOGNEPRÆST I RINGE SOGN

”

Be Happy – Keep smiling – Be yourself står der på deres tøj, for ja, hvem vil ikke også gerne det?

Det eneste forbudte for nutidens unge er tilsyneladende ikke at være lykkelige, ikke at udfolde deres potentiale, ikke at være unikke og helt sig selv.

Og hvordan kan kirken da hjælpe mennesker – unge som ældre – til at finde modet til at stå ved sig selv?

For mig at se er der i dag om muligt endnu mere brug for kirken som en mod-kultur til kravet om selvrealisering. Med andre ord: Budskabet om at Gud tager imod os med alt, hvad vi indeholder, og tilgiver os og dermed sætter os fri til at stå ved, hvem vi er, kun bundet i kærlighed til Ham og til vores næste, som det lyder i kirkens udgangsbøn. ■

TORKIL JENSEN

SOGNEPRÆST I VESTER ÅBY SOGN OG ÅSTRUP SOGN SAMT
UDDANNELSESKONSULENT FOR PRÆSTER I FYENS STIFT

”

Hvis det kan lykkes for kirken at skabe et rum for de unge, hvor vi kan fortælle dem, at over for Gud er der ikke er forskel på mennesker, er vi allerede kommet langt. Alt det, der skaber forskelle, hvad enten det er antal venner eller den rigtige kæreste, betyder ikke noget i det rum. Kirken skal turde være stedet, hvor man kan blive ”nogen” i stedet for at blive ”noget”. Kirken skal turde lade være med at spørge, hvad du skal være, men i stedet fortælle, hvem du allerede er. Det er ikke en lektie til på mandag at blive nogen; man bliver aldrig færdig med det. Men man lever, imens man gør det. ■

RIKKE DUPONT DRUD SØRENSEN

SOGNEPRÆST PÅ ÆRØ

”

Vores opgave er at åbne øjnene. Mennesker vil gerne ses – især, når vi er børn og unge. Ensomhed og utilstrækkelighed følges ofte ad, og det er kirkens opgave, når vi møder de unge i fx konfirmandundervisningen, at se dem. Tale med dem. Være i øjenhøjde. De unge oplever ofte, at alt det gode, som de vil, ikke er godt nok. Vi skal fortælle dem, at de allerede er elskede. Kærligheden skal konfirmeres. Den skal ikke fortjenes. Vi er de voksne, der skal gide tale med dem. De skal ikke præstere noget for at blive nogen. De er gode nok, som de er. For Gud elsker dem. Dét skal vi fortælle dem. ■

*Dorte Toudal Viftrup
er autoriseret psykolog,
ph.d. og seniorforsker
ved Forskningsen-
heden for Almen
Praksis i Odense ved
Syddansk Universitet,
hvor hun er en del af
forskningsgruppen for:
Forskning i eksisten-
tiel-åndelig omsorg*

BØRN HAR BRUG FOR ATTALE OM DE STORE SPØRGSMÅL

Åndeligt sprog og relationer er vigtige,
når børn skal lære at mestre livet

AF **DORTE TOUDAL VIFTRUP,**

PSYKOLOG OG FORSKER VED FORSKNINGSENHEDEN FOR
ALMEN PRAKSIS I ODENSE VED SYDDANSK UNIVERSITET

Hvis et barn taler om døden eller livets mening, bliver de voksne ofte bekymrede. Og så holder barnet typisk op med at dele den slags tanker med den voksne. Men barnet holder ikke op med at tænke over det.

Børn har brug for voksne, som evner at forbinde det himmelske med det

jordiske. De har brug for voksne, som møder deres åndelige overvejelser som helt forståelige og normale.

Psykologiske studier peger på, at børn gerne vil tale om tro og eksistentielle emner, men de færreste taler med deres forældre eller andre voksne om døden, sjælen, ånden eller andre af livets store spørgsmål, så noget tyder på, at det er svært for de voksne.

”

Børn vil gerne tale om tro og eksistentielle emner, men de færreste taler med deres forældre eller andre voksne om døden, sjælen, ånden eller andre af livets store spørgsmål, så noget tyder på, at det er svært for de voksne.

Man skal naturligvis ikke tale på samme måde med et barn på fire år som med en teenager, og derfor vil jeg give et bud på, hvordan man kan understøtte barnet lige netop der, hvor det er i sin udvikling. Min beskrivelse støtter sig til en såkaldt psykologisk stadieteori, som er lavet af teologiprofessor James Fowler.

SMÅ BØRN (3-6 ÅR)

Det lille barns tro og åndelighed formes primært af de følelser og stemninger, som er i hjemmet. Småbørns åndsliv er magisk og fantasifuldt, og voksne skal blot møde barnet og dets tanker med positive følelser og snakke med barnet med åbenhed over for barnets oplevelser og virkelighed. Det er ikke så vigtigt at have fokus på 'rigtigheden' af det, barnet siger.

SKOLEBØRN (6-11 ÅR)

For et barn i skolealderen opleves livet mere komplekst, overvældende og angstfyldt end det er tilfældet med små børn. Skolebarnet tænker mere konkret, og det er optaget af, hvad der er sandheden.

Det er de voksnes opgave på den ene side at understøtte barnets behov for at tænke over død, efterliv, mening med livet, Gud, etc., men samtidigt

udfordre barnets måske fastlåste eller rigide forestillinger om f.eks. helvede eller tvangstanker om Gud eller døden.

Den voksne skal lytte til og anerkende barnets tanker, og derefter dele egne tanker om tvivl, håb, tro og ønsker omkring døden og livets mening.

Den voksne kan udfordre barnets åndelige forestillinger med udgangspunkt i sine egne tanker, f.eks. "Jeg synes også nogle gange, at det er svært at tænke på døden. Men jeg tror også, at der findes noget godt efter døden... Måske en evighed, hvor der er rigtigt godt at være. Hvad tror du?"

TEENAGEREN

Teenageren længes efter en personlig tro, som kan give sammenhæng, og som teenageren kan bygge sin personlige identitet på. Længslen udtrykkes ofte som oprør mod ydre autoriteter, fordi teenageren bliver mere kritisk over for den tro, som barndomsrollemodellerne har præsenteret. Teenageren finder nye rollemodeller, der kopieres og tilsluttes ukritisk.

Teenageren har brug for voksne, der tør være der; fysisk, psykisk, relationelt og åndeligt.

Det er helt centralt, at den voksne i dialogen med teenageren er ægte til stede som sig selv med egne tanker og refleksioner og ikke taler i barnesprog eller forsøger at skærme teenageren.

UNG, KRITISK ÅNDELIGHED

Det unge menneske begynder at reflektere kritisk over egen tro, over hvad det vil sige at være et åndeligt menneske, samt over de rollemodeller og værdier, som har været centrale i livet indtil nu.

I den proces finder den unge en indre og personlig tro, der er mindre påvirket af ydre forhold og andre mennesker. I det stadie kan den unge fremstå meget kritisk og konfronterende over for voksne og autoritetspersoner, men denne proces er væsentlig for at den unge finder sig selv som et åndeligt menneske.

På dette tidspunkt bliver det helt centralt, at den voksne indgår i en ligeværdig relation og dialog, hvor også den unges synspunkter og forståelser får lov til at påvirke og måske ændre den voksnes åndelighed.

MODEN TRO

Bevægelsen over i det, som teologen Fowler beskriver som den modne tro,

sker som oftest af sig selv, hvis den unge er blevet anerkendt og har haft positive relationer omkring sig i sin kritiske fase. I den modne tro sker der en 'sammen-smeltning' af alle stadierne. Småbørnens ukomplicerede åndsliv, skolebarnets konkrete ubetingede tillid, teenagerens længsel efter dybde og den unges længsel efter en indre, iboende åndelighed er alle væsentlige sider af den modne tro.

HVORFOR ER DET ER VIGTIGT?

Hvis man understøtter børns åndeli-

ge udvikling helt fra de er små – og ikke kun deres fysiske eller sociale eller faglige udvikling – så giver man barnet bedre muligheder for at takle åndelige, eksistentielle og religiøse spørgsmål og bekymringer, for eksempel i forbindelse med kriser og svære livsomstændigheder.

Det er i relationen, vi skaber et fælles åndeligt sprog og udvikler vores tro, og derfor er det så afgørende, at vi voksne – forældre, skole, kirke – tager barnets åndelige udvikling alvorligt. ■

”

Teenageren længes efter en personlig tro, som kan give sammenhæng, og som teenageren kan bygge sin personlige identitet på.

FAKTA OM FYENS STIFT

Fyens Stift består af Fyn med omliggende øer.

I stiftet er der pr. 1. januar 2021 499.419 indbyggere fordelt på 234 sogne og 7 valgmenigheder. Der er 392.945 folkekirkemedlemmer.

Fyens Stift omfatter 11 provstier, 251 kirker, 171 menighedsråd og 191,85 præster, heraf 11 provster.

De 191,85 præstestillinger var fordelt med 184,10 præster betalt af Fællesfonden og 7,75 lokallønnede præster oprettet af de lokale menighedsråd.

Biskop Tine Lindhardt er stiftets øverste myndighed i gejstlige anliggender. Biskoppen har tilsyn både med præster og menigheder i stiftet og har således ansvar for at sikre, at samtlige områder i stiftet får den nødvendige kirkelige betjening (biskoppen fordeler præstestillingerne i stiftet). Biskoppen har desuden et ansvar for at løfte større kirkelige opgaver i stiftet og en væsentlig formidlingsopgave i stiftet og mellem folkekirken og det øvrige samfund. Det kan bl.a. omfatte afholdelse af stiftsdage, udgivelse af stiftsbog og udvikling af f.eks. skole-kirkesamarbejde og andet religionspædagogisk arbejde.

Derudover varetager biskoppen opgaver som klageinstans ved uenighed om forretningsgangen i menighedsråd og provstiudvalg, opgaver i forbindelse med de ansatte ved kirker og kirkegårde og opgaver på præsteområdet.

Stiftsøvrigheden består af biskoppen og stiftamtmanden.

Stiftsøvrighedens opgaver omfatter:

- Juridisk tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg
- Tilsyn med menighedsrådenes forvaltning af kirker og kirkegårde.
- Godkendelse af ændringer i kirkebygninger, som er mere end 100 år, samt udvidelser og anlæggelse af kirkegårde.

Stiftsrådet for Fyens Stift består af 17 medlemmer. Biskop Tine Lindhardt og domprovsten er fødte medlemmer. Fra hvert provsti vælges en menighedsrepræsentant til rådet. Derudover vælges en provst og tre sognepræster blandt stiftets provster og præster.

Stiftsrådet har til opgave at bestyre stiftsmidlernes forvaltning. Stiftsrådet bestyrer midlerne på menighedsrådenes vegne og fastsætter herunder en politik for udlån af stiftsmidlerne til de lokale kasser. Stiftsmidlerne, som består af kirkernes og præsteembedernes kapitaler udgør i Fyens Stift 436 mio. kr. (på landsplan ca. 4,6 milliarder kr.).

Stiftsrådet kan udskrive et bindende stiftsbidrag fra kirkekasserne til aktiviteter i de enkelte stifter. Det bidrag, som udskrives, kan ikke overstige 1 procent af den lokale ligning i de enkelte ligningsområder i stiftet. Bidraget udgør i Fyens Stift 0,35 procent.

AF- OG TILGANG AF PRÆSTER SEPTEMBER 2020 - SEPTEMBER 2021

ASPERUP-ROERSLEV Sognepræst
Anders Horne Henriksen fratrådte sin
stilling som sognepræst d. 30/9 2020

RUDKØBING-SIMMERBØLLE
Sognepræst Hanne Davidsen fratrådte
sin stilling som sognepræst d. 30/9 2020

OTTERUP Sognepræst Suzanne Petrine
E. L. Johansen fratrådte sin stilling som
sognepræst d. 31/10 2020

RUDKØBING-SIMMERBØLLE
Sognepræst Dorte Stæhr Nielsen tiltrådte
stillingen som sognepræst d. 1/11 2020

VOLLSMOSE Sognepræst Jens Lind
Andersen tiltrådte stillingen som sogne-
præst d. 1/11 2020

MARSLEV-BIRKENDE Sognepræst
Birthe Vogn Henriksen tiltrådte stillingen
som sognepræst d. 1/11 2020

HJALLESE Sognepræst Karina Mogen-
sen Aallmann tiltrådte stillingen som
sognepræst d. 1/11 2020

SKOVBY-ORE-GULDBJERG Sogne-
præst Peder Skovbo Jørgensen fratrådte
sin stilling som sognepræst d. 14/12 2020

LUNDE-HJADSTRUP Sognepræst
Stig Lønsborg Saxbjørn fratrådte sin
stilling som sognepræst d. 28/2 2021

FLØDSTRUP-ULLERSLEV Sognepræst
Karin Nebel fratrådte sin stilling som
sognepræst d. 28/2 2021

ASPERUP-ROERSLEV Sognepræst
Gitte Bærentsen Lorentzen tiltrådte sin
stilling som sognepræst d. 1/3 2021

SANKT HANS Sognepræst Christian
Primdahl Medom tiltrådte sin stilling som
sognepræst i en 3-årig periode d. 1/4 2021

VISSENBJERG Sognepræst Karin
Dahm Mortensen fratrådte sin stilling
som sognepræst d. 30/4 2021

HØJBY Sognepræst Merete Juel Povlsen
tiltrådte sin stilling som sognepræst
d. 1/5 2021

GELSTED-TANDERUP Sognepræst
Charlotte Karlsen Juul Thomsen tiltrådte
sin stilling som sognepræst d. 1/6 2021

OUR-VEJSTRUP-LUNDEBORG
Sognepræst Karen Felter Vaucanson tiltrådte
sin stilling som sognepræst d. 1/6 2021

LANGÅ-ØKSENDROP-SVINDINGE
Sognepræst Minna Winsløw tiltrådte sin
stilling som sognepræst d. 1/6 2021

OTTERUP-LUNDE-HJADSTRUP
Sognepræst Astrid Kirk Paludan tiltrådte
sin stilling som sognepræst d. 15/6 2021

OTTERUP-LUNDE-HJADSTRUP
Sognepræst Louise Kiær tiltrådte sin
stilling som sognepræst d. 15/6 2021

ÆRØ Sognepræst Agnes Haugaard fratrådte
sin stilling som sognepræst d. 30/6 2021

TOMMERUP-BROHOLM Sognepræst
Svend Faarvang fratrådte sin stilling som
sognepræst d. 30/6 2021

TOMMERUP-BROHOLM Sognepræst
Karen Frendø Ebbesen tiltrådte sin stil-
ling som sognepræst d. 1/7 2021

ANSGAR OG UCL Sognepræst Tho-
mas Rune Frederichsen Hårbøl tiltrådte
sin stilling som sognepræst d. 1/7 2021

VEFLINGE Sognepræst Nete Ertnær
Rasmussen tiltrådte sin stilling som
sognepræst d. 1/8 2021

SKOVBY-ORE-GULDBJERG
Sognepræst Søren Ildved tiltrådte sin
stilling som sognepræst d. 1/8 2021

HUMBLE-LINDELSE Sognepræst Al-
lan Helmer Madsen fratrådte sin stilling
som sognepræst d. 31/8 2021

KAUSLUNDE-GAMBORG Sogne-
præst Jette Holm Rosendal fratrådte sin
stilling som sognepræst d. 31/8 2021

THOMAS KINGOS Sognepræst Per
Lysgård Madsen fratrådte sin stilling
som sognepræst d. 31/8 2021

BREGNINGE Sognepræst Per Aas
Christensen fratrådte sin stilling som
sognepræst d. 31/8 2021

THOMAS KINGOS Sognepræst Anna
Jensen tiltrådte sin stilling som sogne-
præst d. 1/9 2021

**LONGELSE-FUGLSBØLLE-SKRØBE-
LEV** Sognepræst Marianne Leonhard
Ring fratræder sin stilling som sogne-
præst d. 30/9 2021

BØRN OG KIRKEN

FOLKEKIRKEN PÅ FYN 2021

er udgivet af Fyens Stift
September 2021

FYENS STIFT

Klingenberg 2, 5000 Odense C
Tlf. 66 12 30 24
Mail: kmfyn@km.dk

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Tine Lindhardt

REDAKTØR:

Marianne Holst Hyrlov

REDAKTION:

Fyens Stiftsråds kommunikationsudvalg

FOTO:

Ard Jongsma
Robin Skjoldborg, side 8
Lasse Skov, side 26
Privatfoto, side 21

GRAFISK DESIGN:

Lisbeth Fink

TRYK:

Step

ISBN: 978-87-90345-25-9

*De mennesker, der citeres, fortælles om
og vises billeder af i Stiftsbogen, har
givet deres samtykke til at medvirke.*

BØRN OG KIRKEN

Børn har brug for ord og sprog og fortællinger for det høje og det dybe. Ord, som kan være med til at gøre livet større. Det er en opgave, som kirken kan og skal gå ind i.

I Stiftsbogen 2021 kan præster, menighedsrådsmedlemmer, ansatte og frivillige hente inspiration til kirkernes børne- og ungdomsarbejde.

Læs om kirkekor, der sætter varige aftryk i børn og unge; om folkekirkens skoletjeneste, som flere og flere børn får glæde af; om faste tilbagevendende kirketraditioner for børnene; om dåbstøj anno 2021, som man selv kan strikke – og meget mere.